

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1284587/14

בבית הדין הרבני האזורי ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב יצחק אושינסקי – אב"ד, הרב מאיר קאהן, הרב יעקב מ' שטיינהויז

התובע/המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד נילי שיץ)

נגד

הנתבעת/המבקשת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד יעקב שמשי)

הנדון: חיוב גט לבעל שמסרב לגרש את אשתו עד שהיא תשלם לו מזונות ילדים

החלטה

בפנינו תביעת גירושין שהגיש הבעל אך כיום הוא מסרב לגרש והאישה היא זו שמבקשת גירושין.

למעשה, כבר ניתן בעבר פסק דין באשר לגירושי הצדדים (בהסכמה).

ברם, לאחר זמן התקבלה בקשת הבעל להשלמת הסכם הגירושין בין הצדדים בפרטים נוספים, וכן הודעתו כי הוא חוזר בו מבקשתו לסגירת התיקים, וכן בקשה לדיון בהרכב מלא.

בתגובתה, מבקשת המשיבה לחייב את הבעל בגט ולהותיר את ענייני הממון לאחר הגט.

וזו מהות פסק הדין שבפנינו.

ונזכיר תחילה האמור בסיומה של החלטת בית הדין מיום ד' בחשוון תשפ"ב (10.10.21):

לאור האמור, התובעת להתגרש (הנתבעת הרשמית) תסכם ראשונה בתוך 14 יום, וסיכומי הנתבע (התובע הרשמי) יוגשו בתוך 14 יום נוספים.

סיכומי כל אחד מהצדדים באשר לתביעה זו, לא יעלו על 4 עמודים, בגודל אות וגופן המקובל (ניתן לצרף נספחים עד 10 עמודים).

בנוסף, נזכיר האמור בסיפא של סעיף עז לתקנות הדיון באשר לסיכומים:

בית-הדין רשאי, לפי ראות-עיניו, להרשות לתובע לענות בנקודה מסוימת או בנקודות מסוימות לסיכום של הנתבע.

ומבחינת בית דין זה, לאור הפירוד שבין הצדדים ושמיעת הטענות עד כה, אין צורך בקבלת תגובת צד אחד לסיכומי הצד השני; ורק אם בית הדין יראה מיוזמתו צורך לבקש תגובה שכזו לשם הבהרה, הוא ינהג כן.

לאחר קבלת הסיכומים, בית הדין יוציא הכרעתו בתביעת האישה להתגרש מבעלה.

ככל ותושג הסכמה אחרת ע"י הצדדים, יתייתר הצורך במתן פסק דין.

ואכן, התקבלו סיכומי שני הצדדים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

סיכומים

ואלו תמצית טענות התובעת הרשומות בסיכומיה:

- א. הצדדים חיים בנפרד למעלה משנה.
 - ב. שני הצדדים מעוניינים להתגרש ואינם רואים סיכוי לשלום בית.
 - ג. האיש הוא שהגיש תביעת גירושין כבר בחודש 4/20 – לפני שנה וחצי, בה טעם טענות רבות לשיטתו המחייבות גירושין, ובסיכומו של כתב תביעה ארוך דרש במפורש, "לזמן הנתבעת ולהורות על חיובה בגט [...] לכפות גירושין ועל פי סמכותו שבדין."
 - ד. מצער כי מי שדרש הגירושין וטען שיש לכפות הגט, הוא זה שמסרב היום לסדר הגט.
 - ה. יש להפעיל על האיש את הסעד שביקש הוא עצמו "לכפות גירושין ועל פי סמכותו שבדין".
 - ו. התובע הוא זה שהציב תנאים ממוניים וביקש להגיע להסכם גירושין כולל.
 - ז. בית הדין הנכבד סיע לצידי להגיע להסכמות כוללות.
 - ח. בית הדין הנכבד נתן תוקף החלטה להסכמת הצדדים אשר קיבלו אף בקניין כדין.
 - ט. הנתבעת הסכימה אף לרשימת החובות המסמך שערך התובע שהוגשה לבית הדין בהסכמה אך גם לאחר זאת סירב לסידור הגט (בדרישה שהאשה תותר גם על הרבע מהתמורה בדירה).
 - י. יש לכפותו בסנקציות, ולהותיר כל דיון ממוני לאחר הגט.
- ואלו תמצית טענות הנתבע הרשומות בסיכומיו:

- א. בהתאם לשיטת מהרשד"ם, זכותו של הבעל להתנות על מתן הגט כשהוא דורש דבר המגיע לו מן הדין.
- ב. סיום הסוגיות הפתוחות והעומדות בפני בית הדין הנכבד מקימות לאיש זכות זו, ומאידך קלות לביצוע על ידי האישה.
- ג. לשיטתו של הרב גלב בפסק דינו באזורי חיפה, זכותו של הבעל להתנות תנאי לגט. בעניינו האיש ביקש מבית הדין כי ייקבע את רשימת החובות בין הצדדים (חובות בהם היא הודתה), כי ייתן קביעה סופית כי משמורת הקטינים בידי האב בלבד, וכי ייפסקו כנגד האישה מזונות קטינים ודמי מדור כפי שהצדק מחייב לעשות כן.
- ד. לאור סירובה של האישה, הרי שהיא מעגנת את עצמה.
- ה. בהתאם למאמרו של הרב לאו, במקרה בו הבעל רוצה לעכב את הגט או החליצה מכיוון שתובע דבר המגיע לו בעיקר דין תורה, אין לחייבו או לכפות עליו מתן גט.
- ו. אם כן, בכל אופן שבו יש לבעל טענה נכונה, ואפילו אם לא ברור שטענתו צודקת אלא שיש בה מקום לדבריו, יש לקבל את תביעתו ולא לכפות עליו לגרש בשום דרך, ואפילו לא על ידי הרחקות דרכיו תם, עד בירור מלא הטענות בבית הדין.
- ז. אין הבעל מנסה לסחוט את אשתו חלילה, אלא לקבל את המגיע לו ממנה ועבור שמונת ילדיהם אשר ננטשו על ידה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ח. הדרישה הכספית מהאישה עבור הקטינים הינה מוצדקת ומוסרית ואינה פוגעת בכתובה, עליה היא וויתרה, ויחד עם זאת קריטית מאוד עבור האב אשר נשאר עם כל חובות הצדדים ועם הנטל הכלכלי הרובץ לפתחו בגידול הקטינים.

ט. מקור האם הוא בארה"ב ולה אזרחות אמריקאית, לא מן הנמנע כי עם קבלת הגט היא תברח מהארץ, על כן יש לסיים את כל הנושאים הנידונים בפני ביה"ד באופן מדויק (כולל פירוט חובות), פסיקת מזונות ומשמורת הקטינים, בטרם היא תעלם כליל.

י. מתבקש בית הדין הנכבד לדחות את נושא הגט עד לסיום הדיון בעניינם של הצדדים בכל התיקים הפתוחים.

ובכן, טרם הכרעה, נזכיר השתלשלות העניינים בתיק, תוך ציטוט מהחלטות קודמות שנתנו בו.

השתלשלות העניינים בתיק

ראשית נזכיר האמור בהחלטת בית הדין מיום ט"ז בסיון תשפ"א (27.5.21):

בית הדין מבהיר כי הדיון הקבוע לצדדים ליום ד' בתמוז תשפ"א (14.6.21) יתקיים בפני דיין יחיד הח"מ, ככל ולא תתקבל התנגדות מי מהצדדים לכך בתוך 7 ימים.

וזו מהות הדיון הראשון שהתקיים בתיק ביום ד' בתמוז תשפ"א (14.6.21) בפני דיין יחיד, משלא התקבלה התנגדות הצדדים לדיון בדיין יחיד.

ראשית נזכיר האמור בהחלטת בית הדין (פסק דין) מיום ד' בתמוז תשפ"א (14.6.21) (דיין יחיד):

כיום, הבעל טוען, אני רוצה לדון בהכול כמקשה אחת, לא מוכן שהגירוש יהיו כעת.

האישה מבקשת להתגרש כעת.

הצדדים פרודים כשנה.

טוענת ב"כ הבעל: לא התנהל משא ומתן, ניתן לסגור היום. יש 8 ילדים שמטופלים ע"י האב. הוא נוטל את מלא האחריות. האם נטשה מסיבותיה שלה. היא פוגשת את הילדים רק מעט, כמעט בכלל לא. האב שכיר, ובחל"ת. לא יכול לעבוד כי הילדים תלויים בו. האם חייבת להשתתף במזונות. המצב קיצוני מבחינה נפשית. יש לאם קייטרינג פרטי מידי פעם וכן מוכרת תמונות, זה לא מדווח. המצב קיצוני באשר לילדים. יש דו"ח עו"ס על הקטנה [א]. האב מטפל והילדים חווים קושי בשל נטישת האם. הוא שנה מטפל בהם לבד. זה רוח בבתי המשפט. בשנה האחרונה הוא היה בחל"ת ומחפש עבודה. הוא גם צריך לתמוך בילדים, הוא מסור. היא כתבה שהיא לא מסוגלת לטפל בילדים. נקבל כל החלטה של הרווחה באשר לקשר. יתכן והיא עלולה להזיק להם בגלל הגראס שהיא מציעה לחברים.

ומוסיפה ב"כ האב: יש גם את עניין הבית וכן חובות, אך זה לא בוער. אנו רוצים לסיים את הכול.

הובהר לאב כי אנו ממתינים לתסקיר הרווחה שיוגש בהקדם, כך שיתכן והאם תחל לפגוש יותר את הילדים, וממילא כל תביעת האב למזונות ילדים שישולמו על ידי האם, כבר לא רלוונטית. כך שזה לא קשור לסידור הגט.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מוסיפה ב"כ האב: הרוחות מוכיחים שכל הנטל הוא על האב. אין צורך להוכיח זאת.

האם עצמה מגיבה: לאחרונה התחלתי לעשות קייטרינג, בתי כנסת, זה לא קבוע. התחלתי בספטמבר, הפסקתי כי חליתי, ולאחרונה אני עושה פחות. הבוקר עשיתי, ואקבל כ 300 ש"ח. פעם קודמת עשיתי אתמול, לפני כן עשיתי ביום חמישי. אני מציירת אך לא הצלחתי עדיין למכור תמונות.

ומוסיפה האם: מאז שנרפאתי מהקורונה, האב לא הסכים להביא לי את הילדים, רק שאראה אותם על הספסל ב'מ'. הוא לא הסכים לשחרר את הקטנים אלי. פעם אחרונה הוא הסכים שהילדים יגיעו להורים שלי, והייתי אתם שם שתי לילות. לפני הקורונה הייתי במצב קשה. ואף לא יציבה נפשית. בקשתי שהוא ייקח אותם לשבועיים, ואז הייתה לי קורונה, ואז רציתי הסדר, והוא לא משחרר.

מוסיף ב"כ האישה: האם במצב מוחלש ואף עם בעיות נפשיות, ומנסה לטפל, והאב מנצל זאת לרעה בצורה הכי קיצונית. היא לא תוותר על הבית. אין בתורה חיוב מזונות כפי שהוא מבקש. היא רוצה להשתתף בנטל הטיפול, אך האב ממדר אותה כדי לקבל מזונות. 4 מהילדים בגירים. לא ניתן סתם לזרוק מספרים, הוא תבע 25 אלף שקלים מזונות בבית הדין.

ומוסיף ב"כ האישה: יש להם בית יקר. יש לחלוק את הרכוש. הוא רוצה להישאר בבית עם הילדים. אך ניתן לשקול. אולי יש לדחות את מכירת הבית. יש כבר עתה ליצור הסדרי שהות.

בית הדין הבהיר כי כבר ניתנה סמכות לעו"ס הרווחה לקבוע הסדרי שהות. טוענת ב"כ האב: יש לה אף הפקדות בחשבון. יש לה כספים מחו"ל. היא לקחה את ההכנסות לעצמה.

טוען ב"כ האם: הראינו כל כסף שנכנס, ורוב המענק מארה"ב לקורונה עבר לאבא, הכול הראינו בדפי חשבון.

טוענת ב"כ האב: האב גר בבית עם ילדיו. אין לו קורת גג אחרת. האם שוכרת דירת יוקרה בירושלים. אם הדירה תימכר, רובה ילך לחובות. כמה מאות אלף שקלים שייך לעמידר וכן חובות של 500 אלף שקלים.

ב"כ האב טוענת כי האב רוצה לקבל חלק גדול יותר בדירה לפי סעיף 8 לחוק, ומוסיפה: אדבר אתו על הגירושיך.

בית הדין הציע כי הצדדים יתגרשו עכשיו וחלוקת הדירה תידון לאחר הגט, והאישה תוותר על כתובתה בכפוף לסידור הגט.

מגיב ב"כ האישה: מקבל את הצעת בית הדין אך נשמור גם על הכתובה. הבעל מקבל חל"ת של 10,000 ש"ח בלי לעבוד. האב ממדר את האם מהילדים בשביל המלחמה הכספית למזונות ילדים וחלוקה לא שוויונית, גם אם היא חולה, היא חיבת להיות אמא לילדים.

וזה ההסכם שהושג בין הצדדים וקיבל תוקף של פסק דין כרשום בהחלטה שם (שהצדדים אף קבלו אותו בקניין המועיל):

בהסכמת שני הצדדים, בית הדין שוחח בנפרד עם שני הצדדים בניסיון להגעה להסכמות (וללא רישום פרוטוקול, כמקובל).

וזה ההסכמה שהושגה לבסוף לאחר העלאת טיוטת הצעה קודמת שתוקנה לבסוף:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- א. הצדדים יתגרשו במועד הראשון שיקבע ע"י בית הדין.
 - ב. האישה מותרת על כתובתה בכפוף לסידור הגט.
 - ג. ענייני הסדרי שהות ומזונות ידונו בנפרד, וללא קשר לגט.
 - ד. האב יוכל לגור עם הילדים בדירת הצדדים עד שאחרון הקטינים יבגר.
 - ה. לאחר מכן, הדירה תימכר, החובות יסולקו, ומיתרת תמורת הדירה, ולאור סעיף ו' להלן – כל אחד מההורים יעביר 25 אחוז מחלקו לילדים ועוד 25 אחוז יישארו שלו מהיתרה.
 - ו. האב יישא בלעדית בכל תשלומי הדירה והמשכנתא ובכל תשלומי החובות המשותפים. באשר לחובות המשותפים, האב ישלם עתה, ומה ששילם בגין חלקה היחסי של האישה בחובות, יוחזר לו במכירת הדירה מתוך חלקה של האישה ביתרת תמורת הדירה.
 - ז. פרט לאמור, אין לצדדים תביעות נוספות זה על זה.
- הסכמות הנ"ל הוקראו לשני הצדדים וב"כ, והם אישרום.
- הצדדים אף קבלו בקניין המועיל בפני שלשה את ההסכמות הנ"ל.
- ובכן, בית הדין מאשר את הסכמת הצדדים להתגרש.
- כן בית מאשר את ההסכמות נ"ל בתוקף של פסק דין.
- ייקבע מועד לסידור גט, והצדדים יוזמנו.
- הובהר לצדדים אף בעל פה, מעבר למה שנרשם בהסכם, כי אין כל זיקה בין הסדרי ההשות במועד ופסיקת מזונות ילדים להסכם המאושר לעיל ולגירושי הצדדים בפועל.
- בית הדין מברך את הצדדים על הגעתם להסכמות, וכן מודה לב"כ הצדדים על הסיוע הניכר להבאת הצדדים להסכמות.
- ### מזונות ילדים
- לצדדים 8 ילדים משותפים, כאשר 4 מתוכם הם קטינים (הקטן קרוב לגיל 8).
- נכון לעת האחרונה, הילדים גדלים אצל האב. האם לא מרבה לפגוש אותם.
- כאמור בהחלטה מעלה מיום כ"א בסיון תשפ"א (1.6.21), ולאור בקשת האם לקשר עם שנים מהילדים, בית הדין פנה לשירותי הרווחה הרלוונטיים למתן תסקיר בהקדם באשר למשמורת והסדרי שהות, וזאת בתוך 30 יום, וכן העניק לעו"ס הרווחה סמכויות לפי סעיפים 19 ו- 68 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, לשם קביעת הסדרי שהות כהבנתה ולפקח עליהם. ברם, נראה כי עו"ס הרווחה לא קבעה עדיין הסדרי שהות.
- נוצר הרושם כי האב חושש שהילדים ישהו באופן חופשי עם האם, ולכן לא "משחרר" אותם בקלות להיפגש עם האמא.
- האב טוען כי האם לא רוצה או לא מסוגלת לפגוש את הילדים, והאם טוענת כי האב מונע ממנה לפגוש את הילדים, ולטענתה, הוא מנסה למנף את העדר הקשר שלה עם הילדים לשם השגת יתרון כלכלי.
- האב אף תובע כי האם תשלם לו מזונות ילדים בשל מגורי הילדים עמו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הובהר לצדדים כבר בדיון כי אנו מצויים עתה בהליך מקצועי לשם חידוש מפגשים סדירים בין האם לילדים, וכמובן שלתביעה זו של האב לתשלום מזונות ע"י האם ישנה זיקה ישירה למפגשי הילדים בפועל עם האם.

בנוסף נבהיר כי ע"פ הדין האישי (העברי) שהוא הבסיס לפסיקת מזונות ילדים אף בחוק, וע"פ התפיסה המקובלת בבתי הדין, בדרך כלל אין מקום לחייב את האם בדמי מזונות ילדים, אף מדין צדקה. וכל שכן שאין מקום לחייב זאת כמזונות זמניים, כאשר יתכן ועוד מעט הקשר בין הילדים לאם ילך ויתרחב, כפי תקוות כולנו. לא עסקינן פה במקרה של אב "עני" ואם "עשירה". לאב הייתה עד עכשיו הכנסה, ולאחר מכן דמי חל"ת, והאם עושה לאחרונה קייטרינג פרטי, אך לא נוצר רושם שיש לה מכך רווחים גדולים בשלב זה.

משכך, נמתין לראות כיצד יתפתח הקשר בין האם לילדים, לאור עדכון הרווחה שכנראה יוגש בקרוב.

לאור עדכון הרווחה, נוכל לבחון האם יש בכלל בסיס לתביעה זו, שהרי ככל והאם תפגוש בילדים במסגרת הסדרי שהות, ואף אם יהיו הילדים במשמורת האב, לכאורה אין בסיס לתביעת מזונות ילדים, המוטלים על האב ע"פ דין.

ברם, אין ספק שככל והאם תפגוש בילדים, אזי כל מענק המשתלם בגין הילדים (כולל מענקי קורונה מהארץ או מארה"ב), אמור להשתלם לשני ההורים ולהתחלק ביניהם. במידה ומי מהם קיבל מענק שכזה, הוא יחלוק בין ההורים בשווה כבר עתה.

בנוסף, ובמסגרת החלטה זו, בית הדין פונה לשירותי הרווחה למתן דווח לבית הדין בתוך 7 ימים אודות הסדרי השהות שהם קבעו, בהתאם להסמכה שהוענקה להם במסגרת ההחלטה הנ"ל מיום כ"א בסיון תשפ"א (1.6.21) המצוטטת מעלה. מומלץ אף לשלב הסדר של מפגשי הילדים בסופי שבוע בבית הורי האם.

כך שהושג הסכם בין הצדדים, שקיבל תוקף של פסק דין, ופסק הדין הוא בתוקפו על כל מרכיביו (פסק דין בהסכמה, יכול להינתן אף בדיין יחיד, וראו אף האמור בהחלטת בית הדין מיום ט"ז בסיון תשפ"א (27.5.21), וראו עוד האמור להלן באשר לכך).

כן נזכיר האמור בהחלטת בית הדין מיום י"ג בתמוז תשפ"א (23.6.21):

בפנינו בקשת הבעל להשלמת הסכם הגירושין בין הצדדים בפרטים נוספים, וכן הודעתו כי הוא חוזר בו מבקשתו לסגירת התיקים, וכן בקשה לדיון בהרכב מלא.

יובהר כי פסק הדין שניתן ביום ד' בתמוז תשפ"א (14.6.21) הוא בתוקפו, אף כשניתן בדיין יחיד (לאור הסכמת שני הצדדים, כרשום שם).

כן נזכיר האמור בהחלטת בית הדין מיום ד' באב תשפ"א (13.7.21):

בפנינו תגובת המשיבה.

למעשה, בפנינו בקשת הבעל להשלמת הסכם הגירושין בין הצדדים בפרטים נוספים, וכן הודעתו כי הוא חוזר בו מבקשתו לסגירת התיקים, וכן בקשה לדיון בהרכב מלא.

בתגובתה, מבקשת המשיבה לחייב את הבעל בגט ולהותיר את עניני הממון לאחר הגט.

ונזכיר האמור בפסק הדין מיום ד' בתמוז תשפ"א (14.6.21):

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

[...]

ולמותר לציין כי פסק הדין הנ"ל הוא בתוקפו על כל מרכיביו (פסק דין בהסכמה, יכול להינתן אף בדיין יחיד, וראו אף האמור בהחלטת בית הדין מיום ט"ז בסיון תשפ"א (27.5.21)).

כן נזכיר האמור בהחלטת בית הדין מיום י"ג בתמוז תשפ"א (23.6.21):

[...]

כך שכבר הובהר שפסק הדין הנ"ל מיום ד' בתמוז תשפ"א (14.6.21) הוא בתוקפו.

ייקבע דיון בפני הרכב מלא בבקשת התובעת לחייב את הבעל בגט.

דיון זה יהיה דיון להוכחות, ולאחריו יוגשו סיכומים טרם פסיקה.

בית הדין סבור כי טוב יהיה אם יבחן הבעל בשנית את צעדיו ואת השלכות הרוחב שיש לצעדיו בעיכוב מתן הגט לאישה ודחיית גירושי הצדדים בפועל.

כן נזכיר האמור בהחלטת בית הדין מיום י"ב בתמוז תשפ"א (22.6.21):

בפנינו בקשת התובע לסגירת תיק הגירושין שפתח, על כריכותיו.

תועבר לתגובת הנתבעת בתוך 7 ימים.

עד למתן החלטה אחרת, התיקים שפתח התובע לא ייסגרו.

למותר לציין כי החלטת בית הדין מיום ד' בתמוז תשפ"א (14.6.21) היא בתוקפה, כולל פסק הדין שבה, שניתן בהסכמה.

כן נזכיר כי תיק הגירושין של המבקש ממילא כבר סגור, לאור פסק הדין לגירושין (בהסכמה) שכבר ניתן בו, אף שהתיקים הכרוכים לו פתוחים ובסמכות טיפול בית הדין, כולל התיק למזונות ילדים, שהוסכם ע"י שני הצדדים שבית הדין ידון בו (ודנו בדיון שני הצדדים בכך, ולא עלתה טענה להעדר סמכות), וכן בדיין יחיד בהסכמה.

למותר לציין עוד כי סגירת תיק לאחר שהחל להתנהל בו הליך, עלולה לגרור פסיקת הוצאות משפט.

לאור התגובה אף תיבחן אפשרות לשיהוי בסגירת התיקים, עד לפתיחת תיק מקביל ע"י הצד השני, ככל שיהיה מעוניין בכך.

כן נזכיר מתוך האמור בהחלטת בית הדין מיום ד' בחשון תשפ"ב (10.10.21) (בהרכב מלא, ועל

פי תקנה ע"א לתקנות הדיון, כפי שיצוטט להלן):

בפתח הדיון, הבעל מצהיר שהוא מוכן לסדר את הגט היום.

ברם, טוענת ב"כ הבעל: יש מחלוקת ונוכל להסתדר בסיוע בית הדין.

טוען ב"כ האישה: לא נוכל להסתדר על זה. ההבנה של בית הדין היא מעל ומעבר.

במסגרת ניסיון הגעה להסכם, ולאור בקשת ב"כ הנתבע, האישה מסכימה לרשימת החובות שהציג הבעל, והוא יוכל לקזז זאת מהדירה. הרשימה הועברה מהבעל לאישה, והיא מוסכמת על שניהם לאחר שאף ב"כ האישה עיין בה. הרשימה נסרקה לתיק.

הובהר כי ההחלטה המצוטטת מעלה באשר למענקי קורונה, היא בעינה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לאחר שהיה נראה שהושגה הסכמה בשלב זה, הבעל טוען שההסכם הרשום בפסק דין מעלה אינו מקובל עליו, ובית הדין נאלץ לדון כעת בחיובו של הבעל לגרש, כרשום בהחלטה מעלה.

משכך, מעתה בית הדין החל לדון בחיובו של הבעל לגרש. הובהר לצדדים כי פסק הדין לא יפתח.

נבהיר כי לאור זאת (אי הסכמת הבעל לגרש); מבחינת בית הדין, אף ההסכמה שהושגה היום באשר לחובות במסגרת ההסכמה לסגור היום הכול ולהתגרש, אין לה תוקף, אלא אם כן היא עדיין מוסכמת על שני הצדדים אף בנסיבות הנ"ל שאנו דנים בחיובו של הבעל לגרש לאור אי הסכמתו.

הצדדים פרודים כשנה.

טוען ב"כ התובעת כי מבחינתו אין צורך בחקירה, והוא מוכן לעבור לסיכומים.

הובהר לצדדים כי לפי תקנה ע"א לתקנות הדיון, ולאור העובדה שאנו היום בהרכב מלא, נוכל לשמוע טענות מעיקרן, ככל שיחפצו בכך הצדדים.

ב"כ התובעת מצהיר כי יאמר טענותיו במסגרת הסיכומים.

בית הדין הציע לב"כ הנתבע לחקור את הצד השני, ואף ב"כ הנתבע טוענת כי כמו הצד השני, מבחינתה אין צורך בחקירה, והיא מוכנה לעבור ישר לסיכומים ואז להעלות את הטענות.

ב"כ הנתבע מבקשת לסכם בכתב. ב"כ התובעת מבהיר כי היה מעדיף לסכם בעל פה, אך לאור דרישת הצד השני, הוא גם יסכם בכתב.

מוסכם כי הסיכומים של הנתבע יוגשו בתוך 14 יום.

בשלב זה, הנתבעת מבקשת לטעון, וטוענת: אני מרגישה שאני "למשא ומתן על כסף", ואיפה הזכויות שלי לקבל את הגט ולראות את הילדים. זה כבר ריב של שנים. בעל צריך לפרנס את האישה ולדאוג לה. אבקש שאקבל את הזכויות שלי ולהיות עם הילדים.

אף הבעל מבקש לטעון, וטוען: הדיון הקודם בוטל ולכן לא הגענו. האישה נטשה את המשפחה ולא אני. היא משתמשת בשם נעוריה ברשתות חברתיות ומציגה עצמה כרווקה.

לאור האמור, התובעת להתגרש (הנתבעת הרשמית) תסכם ראשונה בתוך 14 יום, וסיכומי הנתבע (התובע הרשמי) יוגשו בתוך 14 יום נוספים.

סיכומי כל אחד מהצדדים באשר לתביעה זו, לא יעלו על 4 עמודים, בגודל אות וגופן המקובל (ניתן לצרף נספחים עד 10 עמודים).

בנוסף, נזכיר האמור בסיפא של סעיף ע"ז לתקנות הדיון באשר לסיכומים:

בית-הדין רשאי, לפי ראות-עיניו, להרשות לתובע לענות בנקודה מסוימת או בנקודות מסוימות לסיכום של הנתבע.

ומבחינת בית דין זה, לאור הפירוד שבין הצדדים ושמיעת הטענות עד כה, אין צורך בקבלת תגובת צד אחד לסיכומי הצד השני; ורק אם בית הדין יראה מיוזמתו צורך לבקש תגובה שכזו לשם הבהרה, הוא ינהג כן.

לאחר קבלת הסיכומים, בית הדין יוציא הכרעתו בתביעת האישה להתגרש מבעלה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ככל ותושג הסכמה אחרת ע"י הצדדים, יתייחר הצורך במתן פסק דין.
עד כאן תוארה התנהלות התיק תוך ציטוט מהחלטות קודמות, ועתה נעבור להכרעת הדין.

דיון והכרעה

הצדדים פרודים שנה וכמה חודשים ורוצים להתגרש. אין מקום להמתין עם סידור הגט בפועל עד להסדרת כלל תביעות הבעל, כולל תביעתו שאין לה לכאורה מקור בהלכה, כי האם תשלם לו מזונות ילדים בשל העובדה שהילדים גדלים עמו (וראו עוד האמור להלן באשר לכך).

שני הצדדים רוצים להתגרש

תביעת הגירושין היא של הבעל.

שני הצדדים חפצים למעשה בגירושין, כרשום אף בסיכומיהם, אלא שהבעל מבקש להתנות את מתן הגט במילוי התנאים שמציב.

ונזכיר האמור בסיום כתב התביעה לגירושין של הבעל (סעיף 84): "יש לזמן הנתבעת לדין ולהורות על חיובה בקבלת גט. במידה ותסרב וכו', יתבקש בית הדין הרבני הנכבד לכפות גירושין וכו'. האישה לשיטתו נמצאת מורדת מתשמיש, עוברת על דת וכו'. הבעל אינו אוהב עוד את האישה ולא מסוגל להיות עמה אחרי כל מה שעבר". כך שהבעל דורש חיוב גט כלפי אשתו ואף לכפותה לכך.

ונזכיר עוד מתוך דרישות הנתבע, כאמור בהחלטת בית הדין מיום ד' בתמוז תשפ"א (14.6.21):

כיום, הבעל טוען, אני רוצה לדון בהכול כמקשה אחת, לא מוכן שהגירושין יהיו כעת.

[...]

כך שכבר מתחילה, הבעל היה חפץ לגרש, אף שביקש לסגור את כל העניינים "כמקשה אחת".

כן נזכיר מתוך האמור בהחלטת בית הדין מיום ד' בחשוון תשפ"ב (10.10.21) (בהרכב מלא, ועל פי תקנה ע"א לתקנות הדיון, כפי שיצוטט להלן):

בפתח הדיון, הבעל מצהיר שהוא מוכן לסדר את הגט היום.

ברם, טוענת ב"כ הבעל: יש מחלוקת ונוכל להסתדר בסיוע בית הדין.

טוען ב"כ האישה: לא נוכל להסתדר על זה. ההבנה של בית הדין היא מעל ומעבר.

במסגרת ניסיון הגעה להסכם, ולאור בקשת ב"כ הנתבע, האישה מסכימה לרשימת החובות שהציג הבעל, והוא יוכל לקזז זאת מהדירה. הרשימה הועברה מהבעל לאישה, והיא מוסכמת על שניהם לאחר שאף ב"כ האישה עיין בה. הרשימה נסרקה לתיק.

הובהר כי ההחלטה המצוטטת מעלה באשר למענקי קורונה, היא בעינה.

לאחר שהיה נראה שהושגה הסכמה בשלב זה, הבעל טוען שההסכם הרשום בפסק דין מעלה אינו מקובל עליו, ובית הדין נאלץ לדון כעת בחיובו של הבעל לגרש, כרשום בהחלטה מעלה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

משכך, מעתה בית הדין החל לדון בחיובו של הבעל לגרש. הובהר לצדדים כי פסק הדין לא יפתח.

אף מהחלטה זו ניתן ללמוד ששני הצדדים רוצים להתגרש, אלא שלא הושגה הסכמה על הסוגיות שבמחלוקת, ולכן הבעל לא מוכן לגרש בפועל.

במילים אחרות, אין ספק כי שני הצדדים רוצים להתגרש, ואף הושג הסכם באשר לכך, כמתואר לעיל, אך הנתבע חזר בו מההסכם שהושג (פסק דין).

ההסכם שהושג בין הצדדים, קבלו בקניין, ואושר, הוא בתוקפו

ונזכיר עוד מתוך דרישות הנתבע, כאמור בהחלטת בית הדין מיום ד' בתמוז תשפ"א (14.6.21):

כיום, הבעל טוען, אני רוצה לדון בהכול כמקשה אחת, לא מוכן שהגירושין יהיו כעת.

[...]

טוענת ב"כ האב: יש לה אף הפקדות בחשבון. יש לה כספים מחו"ל. היא לקחה את ההכנסות לעצמה.

טוען ב"כ האם: הראינו כל כסף שנכנס, ורוב המענק מארה"ב לקורונה עבר לאבא, הכול הראינו בדפי חשבון.

טוענת ב"כ האב: האב גר בבית עם ילדיו. אין לו קורת גג אחרת. האם שוכרת דירת יוקרה בירושלים. אם הדירה תימכר, רובה ילך לחובות. כמה מאות אלפי שקלים שייכים לעמידר וכן חובות של 500,000 שקלים.

ב"כ האב טוענת כי האב רוצה לקבל חלק גדול יותר בדירה לפי סעיף 8 לחוק, ומוסיפה: אדבר עתה (=צ"ל אתו) על הגירושין.

כמצוטט מעלה, הושג הסכם בין הצדדים, אשר נוטה לטובתו של הנתבע בנסיבות העניין (הסכם שאושר בתוקף של פס"ד, כרשום מעלה).

וזה ההסכם שהושג בין הצדדים וקיבל תוקף של פסק דין כרשום בהחלטה שם (שהצדדים אף קבלו אותו בקניין המועיל):

בהסכמת שני הצדדים, בית הדין שוחח בנפרד עם שני הצדדים בניסיון להגעה להסכמות (וללא רישום פרוטוקול, כמקובל).

וזו ההסכמה שהושגה לבסוף לאחר העלאת טיוטת הצעה קודמת שתוקנה לבסוף:

א. הצדדים יתגרשו במועד הראשון שיקבע על ידי בית הדין.

ב. האישה מוותרת על כתובתה בכפוף לסידור הגט.

ג. עניני הסדרי שהות ומזונות ידונו בנפרד, וללא קשר לגט.

ד. האב יוכל לגור עם הילדים בדירת הצדדים עד שאחרון הקטינים יבגר.

ה. לאחר מכן, הדירה תימכר, החובות יסולקו, ומיתרת תמורת הדירה, ולאור סעיף 1 להלן – כל אחד מההורים יעביר 25 אחוז מחלקו לילדים ועוד 25 אחוז יישארו שלו מהיתרה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ו. האב יישא בלעדית בכל תשלומי הדירה והמשכנתא ובכל תשלומי החובות המשותפים. כאשר לחובות המשותפים, האב ישלם עתה, ומה ששילם בגין חלקה היחסי של האישה בחובות, יוחזר לו במכירת הדירה מתוך חלקה של האישה ביתרת תמורת הדירה.

ז. פרט לאמור, אין לצדדים תביעות נוספות זה על זה.

כך שעל פי הסכם זה, הנוטה לטובת הבעל כאמור, האישה ויתרה על כתובתה, וכן האב יוכל לגור עם הילדים בדירת הצדדים עד שאחרון הקטינים יבגר (וישלם את מלא המשכנתא), וכן כי חלק מתמורת הדירה יועבר ע"ש הילדים. כן נרשם שם שהחובות המשותפים ישולמו בסופו של דבר באופן שווה ע"י שני הצדדים כפי המנגנון הרשום שם.

למותר לציין כי פסק דין זה הוא בתוקפו, ובאשר לכך נזכיר אף האמור בהחלטת בית הדין מיום י"ג בתמוז תשפ"א (23.6.21):

בפנינו בקשת הבעל להשלמת הסכם הגירושין בין הצדדים בפרטים נוספים, וכן הודעתו כי הוא חוזר בו מבקשתו לסגירת התיקים, וכן בקשה לדיון בהרכב מלא.

יובהר כי פסק הדין שניתן ביום ד' בתמוז תשפ"א (14.6.21) הוא בתוקפו, אף כשניתן בדיין יחיד (לאור הסכמת שני הצדדים, כרשום שם).

כן נזכיר מתוך האמור בהחלטת בית הדין מיום ד' בחשוון תשפ"ב (10.10.21) (בהרכב מלא, ועל פי תקנה ע"א לתקנות הדיון, כפי שיצוטט להלן):

בפתח הדיון, הבעל מצהיר שהוא מוכן לסדר את הגט היום.

ברם, טוענת ב"כ הבעל: יש מחלוקת ונוכל להסתדר בסיוע בית הדין.

טוענת ב"כ האישה: לא נוכל להסתדר על זה. ההבנה של בית הדין היא מעל ומעבר.

במסגרת ניסיון הגעה להסכם, ולאור בקשת ב"כ הנתבע, האישה מסכימה לרשימת החובות שהציג הבעל, והוא יוכל לקזז זאת מהדירה. הרשימה הועברה מהבעל לאישה, והיא מוסכמת על שניהם לאחר שאף ב"כ האישה עיין בה. הרשימה נסרקה לתיק.

הובהר כי ההחלטה המצוטטת מעלה באשר למענקי קורונה, היא בעינה.

לאחר שהיה נראה שהושגה הסכמה בשלב זה, הבעל טוען שההסכם הרשום בפסק דין מעלה אינו מקובל עליו, ובית הדין נאלץ לדון כעת בחיובו של הבעל לגרש, כרשום בהחלטה מעלה.

משכך, מעתה בית הדין החל לדון בחיובו של הבעל לגרש. הובהר לצדדים כי פסק הדין לא יפתח.

כך שכמה פעמים קבע בית הדין, בדיין יחיד אף בהרכב מלא, כי ההסכם שהושג עם הצדדים בתווך דיין יחיד (ובקניין) הוא בתוקפו.

ומלבד הסכמת שני הצדדים לדון אז בדיין יחיד (כפי הרשום בהחלטה מיום ט"ז בסיון תשפ"א (27.5.21) המצוטטת מעלה), הרי שפסק הדין ניתן בהסכמה; ובעניינים שבהסכמה אין צורך בהרכב מלא לשם אישור הסכם, כידוע בחוק ובפסיקה.

כך שפסק דין זה המובא בהחלטת בית הדין מיום ד' בתמוז תשפ"א (14.6.21), הוא בתוקפו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הילדים גדלים אצל האב

למעשה, כל הילדים גדלים עם האב; ובאשר לנסיבות שהובילו לכך, נוכל קצת ללמוד מתוך טענות ב"כ הנתבע האמורות בהחלטת בית הדין מיום ד' בתמוז תשפ"א (14.6.21):

טוענת ב"כ הבעל: [...] יש 8 ילדים שמטופלים ע"י האב. הוא נוטל את מלא האחריות. האם נטשה מסיבותיה שלה. היא פוגשת את הילדים רק מעט, כמעט בכלל לא. [...] המצב קיצוני מבחינה נפשית. יש לאם קייטרינג פרטי מידי פעם וכן מוכרת תמונות, זה לא מדווח. המצב קיצוני באשר לילדים. יש דו"ח עו"ס על הקטנה א'. האב מטפל והילדים חווים קושי בשל נטישת האם. הוא שנה מטפל בהם לבד. [...] היא כתבה שהיא לא מסוגלת לטפל בילדים. נקבל כל החלטה של הרווחה באשר לקשר. יתכן והיא עלולה להזיק להם בגלל הגראס שהיא מציעה לחברים.

ועוד מתוך ההחלטה הנ"ל:

ומוסיפה האם: מאז שנרפאתי מהקורונה, האב לא הסכים להביא לי את הילדים, רק שאראה אותם על הספסל במ'. הוא לא הסכים לשחרר את הקטנים אלי. פעם אחרונה הוא הסכים שהילדים יגיעו להורים שלי, והייתי איתם שם שתי לילות. לפני הקורונה הייתי במצב קשה. ואף לא יציבה נפשית. בקשתי שהוא ייקח אותם לשבועיים, ואז הייתה לי קורונה, ואז רציתי הסדר, והוא לא משחרר.

מוסיף ב"כ האישה: האם במצב מוחלש ואף עם בעיות נפשיות, ומנסה לטפל, והאב מנצל זאת לרעה בצורה הכי קיצונית. [...] היא רוצה להשתתף בנטל הטיפול, אך האב ממדר אותה כדי לקבל מזונות.

וכאמור, כנראה מהסיבות הנ"ל, הילדים גדלים עם האב. ברם, האב מתנה את הסכמתו לגרש, בכך שהאם תשלם לו מזונות ילדים.

ונציין אף מתוך טענות הבעל כלפי אשתו, כרשום בסעיף 22 לכתב תביעתו לגירושין:

"האישה סובלת מהפרעה נפשית, מדיכאון מאסיבי שחוזר על עצמו באופן חמור, חרדות, הפרעה אישיותית, פוסט טראומה מורכבת, קשיים פיזיים ורגשיים, התקפות פאניקה חוזרות, והיא הופנתה לטיפול בהפרעת אישיות, נקרסיסזם ועוד".

ויתכן והאמור קשור לכך שהילדים גדלים עם האב.

לכאורה - האם פטורה ממזונות הילדים

כאמור, בנסיבות מעין אלו המתוארות לעיל, על פניו נראה לכאורה שאין בסיס בהלכה לחייב את האם במזונות הילדים, ונזכיר אף מתוך טענות ב"כ התובעת האמורות בהחלטת בית הדין מיום ד' בתמוז תשפ"א (14.6.21):

מוסיף ב"כ האישה: האם במצב מוחלש ואף עם בעיות נפשיות, ומנסה לטפל, והאב מנצל זאת לרעה בצורה הכי קיצונית. היא לא תוותר על הבית. אין בתורה חיוב מזונות כפי שהוא מבקש.

ובית הדין מסכים עם האמור, שעל פניו אין לכאורה חיוב בהלכה בנסיבות אלו לחייב אם במזונות ילדים, חיוב שעל פי דין תורה מוטל על האב.

באשר לכך, אף נזכיר האמור בהחלטת בית הדין מיום ד' בתמוז תשפ"א (14.6.21):

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האב אף תובע כי האם תשלם לו מזונות ילדים בשל מגורי הילדים עמו.

הובהר לצדדים כבר בדיון כי אנו מצויים עתה בהליך מקצועי לשם חידוש מפגשים סדירים בין האם לילדים, וכמובן שלתביעה זו של האב לתשלום מזונות על ידי האם ישנה זיקה ישירה למפגשי הילדים בפועל עם האם.

בנוסף נבהיר כי על פי הדין האישי (העברי) שהוא הבסיס לפסיקת מזונות ילדים אף בחוק, ועל פי התפיסה המקובלת בבתי הדין, בדרך כלל אין מקום לחייב את האם בדמי מזונות ילדים, אף מדין צדקה. וכל שכן שאין מקום לחייב זאת כמזונות זמניים, כאשר יתכן ועוד מעט הקשר בין הילדים לאם ילך ויתרחב, כפי תקוות כולנו. לא עסקינן פה במקרה של אב "עני" ואם "עשירה". לאב הייתה עד עכשיו הכנסה, ולאחר מכן דמי חל"ת, והאם עושה לאחרונה קייטרינג פרטי, אך לא נוצר רושם שיש לה מכך רווחים גדולים בשלב זה.

משכך, נמתין לתסקיר הרווחה המעודכן שכנראה יוגש בקרוב, כדי לראות כיצד יתפתח הקשר בין האם לילדים.

לאור עדכון הרווחה, נוכל לבחון האם יש בכלל בסיס לתביעה זו, שהרי ככל והאם תפגוש בילדים במסגרת הסדרי שהות, ואף אם יהיו הילדים במשמורת האב, לכאורה אין בסיס לתביעת מזונות ילדים, המוטלים על האב על פי דין.

ברם, אין ספק שככל והאם תפגוש בילדים, אזי כל מענק המשתלם בגין הילדים (כולל מענקי קרונה מהארץ או מארה"ב), אמור להשתלם לשני ההורים ולהתחלק ביניהם. במידה ומי מהם קיבל מענק שכזה, הוא יחלוק בין ההורים בשווה כבר עתה.

ובית הדין, אף בהרכבו המלא, עומד אחר הרשום שם באשר לחיוב האם במזונות ילדים.

בית הדין מוצא מקום לשבח אב שנוטל עליו חלק משמעותי מאוד בעול גידול הילדים, אך מכאן ועד סירוב לגרש את אשתו בשל דרישה שתשלם לו מזונות ילדים, המרחק גדול.

חיוב גט מצד מורדים זה בזה ועיגון האישה לחינם

אין ספק כי כיום שני הצדדים אינם מעוניינים זה בזה. הפירוד ביניהם הוא כבר ארוך, שנה וכמה חודשים. כיום ניכר שכל מגמתו של הבעל היא להשיג הישגים רכושיים (חובות, מזונות ילדים שישולמו לו), ולכן לא מוכן לגרש, אך אין לו שום רצון בשלום בית עם האישה. לבית הדין ברור מעל לכל ספק כי הבעל אינו מעוניין באישה עצמה.

ביחס לבני זוג שאינם מעוניינים זה בזה, דהיינו מורדים זה בזה מחיוביהם אחד כלפי השני, ובכל זאת אחד מהצדדים אינו מוכן להתגרש, כגון במקרה שלפנינו, ידועים דברי רבנו ירוחם (מישרים, חלק ח נתיב כג) שכתב:

וכתב מורי ה"ר אברהם בן אשמעאל כי נראה לו שאישה שאמרה לא בעינא ליה יתן לי גט וכתובה, והוא אומר אנא נמי לא בעינא לך אבל איני רוצה ליתן גט, מסתברא דאין דנין אותה במורדת להפסידה כלום מעיקר כתובה ונדוניא, אלא מיהו משהינן לה תריסר ירחי אגיטא דילמא הדרי בהו, לאחר שנה כופין אותו לגרש והפסידה תוספת וכל מה דיהיב לה מדיליה, דאדעתא למישקל ולמיפק לא יהיב לה.

זהו בעצם המקרה שלפנינו, למרות שהבעל אינו רוצה להמשיך ולחיות עם האישה, בכל זאת אינו מוכן עתה לגרש את האישה. בנסיבות תיק זה, הפירוד בין הצדדים הינו רב יותר מאשר הוקצב בדבריו של רבנו ירוחם שם.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

על דינו זה של רבנו ירוחם הסתמכו גם בפסקי דין רבניים (חלק יא עמוד 89-95, בית הדין הרבני האזורי תל אביב יפו, בפני כב' הדיינים: הרבנים ח"ג צימבליסט, ע' אזולאי, ש' דיכובסקי שליט"א בענין הקשר שבין העברת רכוש להסכם הגירושין) וכתבו:

כשהבעל והאישה שניהם מורדים זה בזה, כופין או על כל פנים מחייבים את הבעל לגרשה.

והביאו דברי רבנו ירוחם הנ"ל, והוסיפו (בעמוד 95):

הואיל וכאמור אף הוא אינו חפץ בשלום בית ואף הוא מורד בה, אם כן מן הדין הוא חייב לגרשה, וכמו שהבאנו מדברי רבנו ירוחם שבכגון זה כופין אותו לגרשה, ואף אם לא נגיע לידי מדה זו של כפייה, מכל מקום יש לחייבו לגרשה, וכל כהאי גוונא כבר פסק הרמ"א (אבה"ע סימן קנד סכ"א בהגה) וזה לשונו 'ובכל מקום דאיכא פלוגתא אם כופין או לא, אף על גב דאין כופין לגרש, מכל מקום כופין אותו ליתן כתובה מיד'.

הרי שאף אם נאמר שאין לכוף במורדים זה בזה, על כל פנים נוכל לחייבם בגט.

מי אשם במרידה

יש להתבונן בדינו של רבנו ירוחם במורדים זה על זה אך אחד מהם אינו רוצה להתגרש, שמחייבים אותו, האם דין זה נאמר אף באופן שהצד השני אשם בגירושין או לא.

ובכן, בעניין זה, ראה מה שכתב בספר עטרת דבורה (לג"ר אוריאל לביא שליט"א (אב"ד צפת כתוארו אז, וכיום אב"ד ירושלים), כרך א עמוד 329), כי ביחס לדינו של רבנו ירוחם אין הבדל מי האשם בפירוד, ואף אם הצד השני הוא האשם, יש מקום לחייב בגט את הצד הראשון, שאף הוא מורד כיום. וכך כתב:

האישה אינה זכאית לעכב סידור הגט בנסיבות אלו, כשהעמדה הברורה של שני בני הזוג היא שאין כל אופציה לשלום בית. אין מקום לטענה שאין לחייב את האישה בגט מאחר שהמצב הנוכחי אירע בעטיו של הבעל וכו'. ככל שהדבר נוגע לחיוב הגירושין, טענה זו אינה מתקבלת, מאחר ולמעשה כעת שני בני הזוג בפירוד ממושך ואינם רוצים זה בזה, וזו עילה מספקת לפסיקת חיוב הגירושין על בן הזוג המעכב את הגירושין, גם בלא להגדירו כמורד.

אף בנסיבות דידן, יהיה נכון לומר שאף הבעל כבר אינו מעוניין באשתו ומגמתו בעיכוב הגט היא לסיים את ההליך הרכושי לשביעות רצונו, כפי שרשם אף בסיכומיו, ובית הדין לא ייתן ידו לעיגון האישה לחינם, כאמור.

ועיין גם במאמרו של הרה"ג נחום פרובר שליט"א (פורסם בקובץ "כנס הדיינים תשס"ח", עמוד 114) שם עסק בדינו של רבנו ירוחם ובחיוב גט לבני זוג המורדים ומעגנים זה את זה. לדבריו, טענת עיגון הינה עילה מספקת לחיוב בגט, אף אם הצד המעגן אינו אשם בהפרת שלום הבית. וכך כתב:

כפי שכתבנו לעניין חיוב גט לפי דינא דרבנו ירוחם, אין הבדל מי הראשון שהתחיל לטעון שרצונו להתגרש, וכמו כן אין הבדל בסיבת מי המצב שכיום אין צד רוצה את משנהו, והעיקר תלוי אם כיום יש עיגון או לא, דהיינו אם המצב שבפנינו הוא שהבעל לא מעוניין באישה כלל אף אם האישה תרצה לחזור אליו, או לחילופין, כיום המצב הוא שאין האישה מעוניינת בבעל אף אם הבעל ירצה לחזור אליה, זהו מצב שכיום שני הצדדים מעוגנים, ולכן יש

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לחייב בגט כל צד המעכב את הגירושין, ללא קשר מי גרם למצב הקיים, היות ואין זכות לכל צד לעגן את משנהו.

לאור האמור, בית הדין קובע כי הבעל חייב לגרש את אשתו.

יש לקבוע מועד לסידור הגט, ולהזמין את הצדדים כמקובל.

במידה והבעל יסרב לגרש במועד הראשון שייקבע, האישה רשאית לפעול בדרכים המקובלות כלפי סרבני גט וכאמור להלן.

הבעל טוען כי האישה בגדה בו

בסעיף 28 לכתב התביעה שלו לגירושין, טוען הבעל כי האישה בגדה בו בשנת 2017 בזמן ששהתה בארה"ב, וטוען שהיא הודתה בכך בפניו.

אף לאור טענה זו הנטענת מפיו, חייב הבעל לגרש את אשתו.

בכך ישנה אף עילה להורות על סידור גט טרם הסדרת שאר העניינים, אם ישנם, כפי שיורחב להלן.

דחיית טענת הבעל לעיכוב הגט בהתניה, עד לקבלת מלא דרישותיו

למעשה, אין מחלוקת בעובדות כי שני הצדדים לא רוצים זה את זה, ומורדים זה בזה, וכל הוויכוח ביניהם הוא רק סביב סוגיית הרכוש. לבעל כמה דרישות, כולל דרישתו שהאישה תשלם לו מזונות הילדים הגרים עמו, ולכן לא מוכן לגרש את אשתו. בית הדין סבור כי אין בכך כל הצדקה לעכב את מתן הגט. ואין הדבר נוגע אף לשיטת המהרש"ם (חלק ה סימן ס) שבעל המעכב את הגירושין מחמת שאשתו גזלה ממנו רכוש השייך לו, שכתב המהרש"ם שרשאי לנהוג כך, שהרי בנידון דנן לא גזלה ממנו האישה כלום (ואף כבר אושר הסכם באשר לרכוש).

כמובן שאין הדבר שייך אף לדין המהרשד"ם באשר להטלת תנאי בגט על ידי הבעל, וראו כל הסברות ושיטות החולקים בספר אורות המשפט חלק ג (מעמוד תי והלאה) מאת אב"ד הרכב זה, שהרי אף לשיטתו (ויש ראשונים החולקים עליו בכך), עסקינן רק בתנאי צודק, ורק בתנאי שקשור לעצם הגירושין. התביעות של הבעל יכולות להיות נדונות לאחר מכן, ואין הצדקה להמתין עם הגט עד שהחלטות בית הדין יהיו לרוחו של הבעל.

שאר ענייני הרכוש ידונו לאחר הגט

מבחינת בית הדין, בנידון דנן, הכתובה כבר לא על הפרק (האישה ויתרה עליה במסגרת ההסכם שאושר בתוקף של פסק דין), אך שאר הסוגיות שעל הפרק, ככל שלא הוכרעו במסגרת פסק הדין שכבר ניתן (ואם בכלל ישנן כאלו), יוכלו להישמע לאחר הגט.

ואמנם, ידוע המובא ברמ"א בסדר הגט, סעיף פא, שכתב:

”וישאל הרב אחר הכתובה ושתחזור לבעל הכתובה או תמחול לו, כדי שלא יבואו אחר כך לידי קטט מחמת הכתובה ושיאמר הבעל על מנת כן לא גירשה” (בשם מהר"י מינ"ץ).

דהיינו שישנה חשיבות לסיים את כל ההתחשבנות הכספית, ובעיקר את הכתובה, טרם סידור הגט, כדי שלא יאמר הבעל כי אם היה יודע שעדיין רובץ עליו חיוב, לא היה מגרש. ברם, בנסיבות דנן, האישה מוותרת על כתובתה בכפוף לסידור הגט.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ברם, עיין בשו"ת בנין ציון (לר"י עטלינגר, סימן קמד) שהעלה שעל פי האמת החשש מאמירתו זו של הבעל היא רק חשש של לעז, אף שעל פי האמת אין הדבר כן וניתן לדון בממוץ אף לאחר הגט, אך סיים כי "אף שהראיתי פנים להקל בדין זה, עם כל זה לא מלאני ליכי לחלוק על דין פשוט של סדר הגט, אמנם מכל מקום, מי שלבו רחב ורואה קלקולים בחדול הגט, ורוצה לסמוך על דעתו להקל, לענ"ד ימצא סמיכה קצת בהערות הנ"ל". הרי שלשיטתו מעיקר הדין ניתן להתיר את ענייני הממוץ לאחר סידור הגט, כאשר מוצא הדין צורך ונחיצות לכך (כגון משום חשש אפרושי מאיסורא בבני זוג צעירים, וכל שכן לאור טענת הבעל הרשומה לעיל כי האישה בגדה בו בעבר).

בנוסף, כדי לפתור את בעיית החשש הנ"ל שיאמר הבעל וכו', די בהודעה לבעל כי האישה תהא רשאית לתבוע כתובתה אחר הגט וכן חלוקת הרכוש, והודעה זו באשר לשאר גורמי התיק (מלבד כתובה, שהאישה ויתרה במסגרת ההסכם שאושר) ניתנת לבעל במסגרת החלטה זו, כאמור, כך שאין כבר חשש להוצאת לעז כנ"ל.

בית הדין מתרשם כי מבחינת הבעל; עד שיתמלאו כל דרישותיו, הוא לא יסכים לגרש. אף זאת מצטרף לתובנה כי אין להמתין עם סידור הגט עד להגעה להסדר כולל בין הצדדים.

בעניין זה, ראו אף האמור בהחלטת בית הדין הגדול בתיק אחר (תיק 902112/2):

יש לפעול ע"פ המתווה שקבע בית הדין האזורי שיש להתגרש ולאחר מכן תידון תביעת הכתובה וחלוקת הרכוש. זו הדרך הנכונה והיעילה ביותר לסיום חיי הנישואין כאשר הסכסוך שבין הצדדים קשה.

וראו אף האמור בפד"ר כרך יא (עמוד 232), מתוך פסק דין בית הדין הגדול (הרכב בראשות הראשון לציון הגר"מ אליהו זצ"ל), שהביאו תחילה את פסק הרמ"א וסדר גט, שתמחל האישה על כתובתה קודם הגט, ולאחר מכן כתבו שם שהמנהג השתנה בזה בזמננו:

כל זה בזמננו, אולם בזמנינו המנהג הוא אחרת, לפני סידור הגט שואלים האם כל העניינים הכספים סודרו, והאישה משאירה את הכתובה בתיק הגירושין בבית הדין, והכל נרשם בפרוטוקול, ואם כן העניין ניתן לבידור.

כן ראו האמור בפסק דין בית הדין הגדול בתיק 1226302/1:

לפיכך עדיין הרשות ביד בית הדין לאחר שראה כי המו"מ לגירושין אמור להיות ארוך, להחליט כי יש להקדים את הפירוד ההלכתי ביניהם ולא להשאירם קשורים זה לזה הלכתית ולא מעשית. הגירושין אינם יכולים לשמש חלק מן המו"מ הרכושי וגם בדיון הוער על כך שגם אם הבעל בחר בגירושין אסור לומר שעליו 'לקנות' אותם. הגירושין ההלכתיים הם דבר העומד בפני עצמו ויש לקיימם במועד הראוי, וההליך הרכושי, הסדרי הראיה וקיום הילדים הם דבר הקונה מקום לעצמו. לא רק בגלל שאי אפשר להשתמש בגירושין כ'קלף' במיקוח על הרכוש, אלא גם מפני שמבחינה הלכתית אין להשאיר צד אחד קשור בחברו הלכתית כאשר אין קשר כלשהו ביניהם. זהו פישורו של ה'עיגון' המוזכר בפסקי הדין, שבו צד אחד מעכב את הגירושין למרות שאין קשר בין בני הזוג ולא ניתן להשיב את הקשר ביניהם.

גם מה שפסק הרמ"א שיש לסיים את עניין הכתובה לפני הגירושין, הוא דין מחדש שמטרתו שלא להוציא לעז על הגירושין, כלומר שאם הבעל ייתן גט ואחר כך יפסקו שחייב בכתובה יש לחוש שיאמר הבעל שלא על דעת זה נתן את הגט. אבל מעולם לא נאמר שיש לעכב את הגט עד שיהיה הסכם על נכסי מלוג ונכסי צאן ברזל השייכים לאישה. מה גם שבמקרה זה שישנו הליך רכושי על ממוץ הרבה והבעל מוכן לעקל מחלקו ברכוש את סכום הכתובה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שאינן בזה כל חשש. ועיין בזה מה שנכתב ופורסם ביום ט"ז בשבט תש"פ בתיק מס' 1125604/8 מנשיא בית הדין הגדול, שאפילו לגבי חיוב כתובה שנשאר ברמ"א שצריך לסיימו לפני הגירושיין מכל מקום ניתן פסק דין ארוך ומנומק מדוע ישנם מקרים שאין לעכב את הגירושיין עד לדיון על הכתובה. וכן הובא בפסק דין בקונטרס "משכיל לדוד – פסקי דין" מפסק דין בתיק 880581/9 מבית הדין הגדול שאין צד אחד יכול לעכב או להתנות את הגירושיין עד לסיום ההליך הרכושי.

כך שלאור המקורות דלעיל, בית הדין קובע שכל העניינים שעל הפרק, יוכרעו לאחר הגט. וראו אף האמור בפס"ד בית הדין ת"א יפו (תיק 1084985/16 התפרסם, מנימוקי הגר"ר גלב שליט"א), שם נרשם כך:

עם זאת ועל אף האמור נראה לעניות דעתי להוסיף ולומר בזה לצדד לקולא – אף שלא באופנים הנ"ל – ולהימנע מלהפוך את מתן הגט כ'קלף מיקוח' של מי מהצדדים, וזאת מחמת כמה סיבות:

א. חשש עיגון – במספר פסקי דין העליתי בארוכה שמניעת עיגון היא עילה בפני עצמה באופנים מסוימים לחיוב בגט, ואם כן וודאי שאם בית הדין מוצא לנכון שיש במקרה הנדון חשש עיגון מחמת שבני הזוג הפרידו מגוריהם זה מכבר וכן מחמת אורך הזמן של הדיונים וכדו', על בית הדין מוטלת החובה לסדר גט לאלתר ולדחות את הדיון בכתובה או ברכוש לאחר מתן הגט.

ב. 'לאפרושי מאיסורא' – כבר הארכנו בזה טובא שעל בית הדין מוטלת החובה לא רק לפסוק את הדין בין הצדדים אלא להביא את 'דבר ה' – זו הלכה' לציבור. מאחר שבעוונותינו הרבים לעיתים ייתכן מצב של מכשלה לציבור וחשש איסור אשת איש וכדו', על כן מחובתנו למנוע זאת ולסדר גט ללא כל דיחוי ולהותיר את הדיון ברכוש ובכתובה לאחר סידור הגט, בהדגשה רבתי שזכותו של מי מהצדדים לא תפגע עקב זאת.

ג. לעניין עיכוב הגט מחשש לעז וכדומה (להבדיל מהעיכוב מחמת זכות האישה לכתובה): כל האמור בזה לשיטות המחמירות הדורשות לעכב את סידור הגט עד לאחר הדיון בכתובה או ברכוש, הוא דיון בחיוב המונח לפתחו של בית הדין המצווה (לאותן שיטות) להימנע מסידור הגט טרם ידונו בכתובה וברכוש, אך אין זו זכות תביעה או טענה של מי מהצדדים לטעון טענה שכזו לזכותו, ולכן בגוונא שבית הדין החליט מסיבה זו או אחרת כנזכר שיש לסדר את הגט אף בטרם סיום ההליך הרכושי או דיון בחיוב הכתובה, אין למי מהצדדים היכולת לטעון טענות מעין אלו.

וראו אף קובץ תחומין כרך מ"א (עמוד 240), שם הובאה תגובתו של ראב"ד ירושלים הגר"מ רלב"ג שליט"א, שכתב שאמר לו פעמים רבות הגר"נ פרובר שליט"א, דיין בית הדין הגדול בדימוס, ששמע מפי הגר"ש אלישיב זצ"ל, שבמקום שיש חיוב גט, אין לעכב את סידור הגט עד לדיון בכתובה.

וראו אף האמור בפס"ד בית הדין ת"א יפו (תיק 1084985/16 התפרסם, מנימוקי הגר"ר גלב שליט"א), שם נרשם כך בנידון בו הבעל חייב לגרש:

על כל זאת נוסף ונאמר שלאור מסקנתנו (להלן בסעיף ג') כי הבעל דנן חייב לגרש את אשתו לאור הפירוד הממושך שביניהם ולאור המרידה ההדדית

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הנמשכת, אם כן אין ספק בכך שלכו"ע אין לעכב את סידור הגט עד להכרעה בעניין הכתובה.

וכאמור, בנידון דנן, הכתובה כבר לא על הפרק, אך שאר הסוגיות שעל הפרק, ככל שלא הוכרעו במסגרת פסק הדין שכבר ניתן (ואם בכלל ישנן כאלו), יוכלו להישמע לאחר הגט.

פניה לבעל

כאמור לעיל - ולא נימנע מלציין זאת שוב - בית הדין מוצא מקום לשבח אב שנוטל עליו חלק משמעותי מאוד בעול גידול הילדים, אך מכאן ועד סירוב לגרש את אשתו בשל דרישה שתשלם לו מזונות ילדים, המרחק גדול.

ונזכיר אף מתוך טענות שני הצדדים עצמם האמורות בהחלטת בית הדין מיום ד' בחשון תשפ"ב (10.10.21):

בשלב זה, הנתבעת מבקשת לטעון, וטוענת: אני מרגישה שאני "למשא ומתן על כסף", ואיפה הזכויות שלי לקבל את הגט ולראות את הילדים. זה כבר ריב של שנים. בעל צריך לפרנס את האישה ולדאוג לה. אבקש שאקבל את הזכויות שלי ולהיות עם הילדים.

אף הבעל מבקש לטעון, וטוען: הדיון הקודם בוטל ולכן לא הגענו. האישה נטשה את המשפחה ולא אני. היא משתמשת בשם נעוריה ברשתות חברתיות ומציגה עצמה כרווקה.

כך שהאישה מפצירה ומבקשת לקבל את גיטה, ואף מפצירה לפגוש את ילדיה, ולבעל ישנן טענות כלפי אשתו, בעיקר אודות נטישת המשפחה; כך שעל הבעל להאזין לפניית אשתו אליו, ועליו להפנים כי הותרת הקרע והנתק על מקומו בלא סידור גט וגירושין, רק יקשו על שני הצדדים להגיע להסדר, והדבר ינציח את הקשר הגרוע ביניהם הפוגע בילדים. רק אחר פירוד בגט וסיום המאבק יוכלו ההורים לייסד ביניהם קשר ראוי שייטיב עם הילדים, שבטובתם כה חפץ.

בנוסף, נציין אף מתוך טענות הבעל כלפי אשתו, כרשום בסעיף 22 לכתב תביעתו לגירושין:

"האישה סובלת מהפרעה נפשית, מדיכאון מאסיבי שחוזר על עצמו באופן חמור, חרדות, הפרעה אישיותית, פוסט טראומה מורכבת, קשיים פיזיים ורגשיים, התקפות פאניקה חוזרות, והיא הופנתה לטיפול בהפרעת אישיות, נקרסיסום ועוד".

ודווקא לאור טענותיו אלו, בית הדין חושש כי סירובו לגרש את אשתו חרף הפירוד הממושך, רק יגבירו את הקשיים אצל אשתו, ככל ואכן הם כרשום בדבריו.

מסקנה

לאור כל האמור לעיל קובע בית הדין כדלהלן:

א. הבעל חייב לגרש את אשתו.

ב. יש לקבוע מועד נוסף לסידור גט בהקדם, ולהזמין את הצדדים כמקובל.

ג. במידה והבעל יסרב לגרש במועד הראשון שייקבע, האישה תהיה רשאית לפתוח תיק להטלת צווי הגבלה בהתאם לחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין) התשנ"ה - 1995.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ד. שאר התביעות שעל הפרק, ככל וישנן כאלו, ידונו לאחר הגט (במידה וקבוע
דיון בתביעות לפני הגט, הוא יידחה עד לאחר סידור הגט).

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום י' בכסלו התשפ"ב (14/11/2021).

הרב יעקב מ' שטיינהויז

הרב מאיר קאהן

הרב יצחק אושינסקי – אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה